

РУДОЛЬФ ШТАЙНЕР

ТЕОСОФІЯ

ВСТУП
ДО НАДЧУТТЕВОГО ПІЗНАННЯ СВІТУ
І ВИЗНАЧЕННЯ ЛЮДИНИ

Рудольф Штайнер

Теософія

Вступ
до надчуттєвого пізнання світу
і визначення людини

GA 9

Переклад з німецької
Олени Колюхової

Київ
«НАІП»
2025

УДК 141.333
Ш87

Видавництво дякує Київській громаді
християн, усім друзям зі світової Громади,
а також особисто Сільвії та Торстену
Тарабі за фінансову підтримку видання.

Обкладинка: Олена Булавко.

Штайнер Р.

Ш87 Теософія. Вступ до надчуттєвого пізнання
світу і визначення людини. – Пер. з нім.
О. Колюхової. – Київ : НАІРІ, 2025. – 184 с.

ISBN 978-617-7314-22-5

978-617-8192-42-6 (електронне видання)

«Теософію» Рудольфа Штайнера можна розглядати як
вхідну браму до вивчення антропософії. Вона не просто
пропонує читачеві результати вищого духовного спогля-
дання, але послідовним ходом думки підводить його до
них.

Тут описується тілесне, душевне і духовне єство людини,
душевний і духовний світи та їх зв'язок із фізичним світом,
розвивається думка про перевтілення духа і долю.

Окремо викладений шлях, на якому досягається надчуттє-
ве пізнання.

УДК 141.333

Зміст

Від редакції.....	4
Передмова до третього видання (1910 рік)	5
Передмова до шостого видання (1914 рік)	10
До нового видання книги (1922 рік)	12
Вступ	13
Єство людини	19
I. Тілесне єство людини	23
II. Душевне єство людини	25
III. Духовне єство людини	26
IV. Тіло, душа і дух	28
Перевтілення духу і доля	52
Три світи	78
I. Душевний світ	78
II. Душа у душевному світі після смерті	92
III. Країна духів	105
IV. Дух у країні духів після смерті	113
V. Фізичний світ і його зв'язок з країною душ і духів	128
VI. Про мислеформи та ауру людини	139
Шлях пізнання	152
Коментарі та доповнення	173

Від редакції

Переклад величезної спадщини Рудольфа Штайнера українською – сам по собі вже «шлях пізнання», ти тут долучений ніби до праці кравців, які одягають духовну істоту в шати нової для неї мови.

І на відміну від попередніх невеличких видань із серії «Рудольф Штайнер українською» ця книжка – перша з «класичних» праць автора, з якої зазвичай рекомендують починати знайомство із духовною наукою і яка презентує більшість її основних понять та сенсів. Пропонуємо дивитися на їх українське звучання як на примірku такої нової «одежі», яка аж ніяк не викарбована в камені.

Отже, з відчуття «нового», ми взяли на себе сміливість оновити також і зовнішню структуру знайомої книжки: німецькі «напівабзаци» з тире перетворили на повноцінні абзаци, що додало ритму й дихання, пронумерували абзаци для швидкої орієнтації в груповій та індивідуальній роботі, замінили посиланнями на них старі посилання на сторінки (сенс яких в електронній версії втрачається), а також винесли примітки, коментарі й доповнення разом в один кінцевий розділ – зважаючи на те, що в них автор здебільшого відповідає на поширені погляди тогочасної аудиторії, які на сьогодні видаються застарілими.

В такому вигляді «Теософія» менше схожа на ретельне архівне відтворення праці більш ніж сторічної давнини, натомість сподіваємося, вона стане чимось сучасним і живим, якою й була задумана автором.

Передмова до третього видання (1910 рік)

Те, що було сказано з нагоди публікації другого видання цієї книжки, можна сказати і про третє. Цього разу також в окремих місцях були включені «доповнення і розширення», які здаються мені важливими для більш точної характеристики представленого; я не відчував необхідності вносити якісь істотні зміни в те, що вже містилося в першому і другому виданнях. Також і те, що вже було сказано про завдання книжки при її першій публікації і доповнено у передмові до другого видання, на даний момент не потребує змін. Тому тут буде відтворено передмову до першого видання, а також додане в передмові до другого видання.

У цій книжці буде представлено опис деяких частин надчуттєвого світу. Той, хто бажає визнавати лише чуттєвий світ, вважатиме цей опис порожнім витвором уяви. Але той, хто хоче шукати шляхи, що ведуть за межі чуттєвого світу, скоро навчиться розуміти, що людське життя набуває цінності і сенсу лише через знайомство з іншим світом. Людина не відсторонюється, як багато хто боїться, від «справжнього» життя через таке знайомство. Бо тільки завдяки цьому вона вчиться надійно і міцно стояти в цьому житті. Вона вчиться розпізнавати *першопричини* життя, тоді як без цього вона мов сліпа намацує собі шлях

крізь наслідки. Тільки через пізнання надчуттєвого набуває сенсу чуттєва «реальність». Тому через це пізнання людина стає не менш, а якраз більш придатною до життя. По-справжньому «практичною» людиною може стати лише той, хто розуміє життя.

Автор цієї книжки не описує нічого, що не міг би засвідчити власним досвідом, тим досвідом, який можна здобути в цих сферах. Лише пережите ним самим у цьому сенсі є предметом опису.

У той спосіб, у який читають книжки в наш час, цю книжку читати не можна. Певною мірою кожную сторінку, навіть деякі речення читачеві доведеться пропрацювати. Це було свідомим наміром. Бо тільки так книга може стати для читача тим, чим вона має для нього стати. Той, хто просто прочитав її, не прочитав її взагалі. Її істини треба пережити. Тільки так духовна наука має цінність.

Не можна судити про книгу з точки зору звичайної науки, якщо точка зору для такого судження не взята із самої книги. Якщо критик прийме цю точку зору, то він, звичайно, побачить, що у цих викладеннях немає нічого такого, що суперечило б істинній науковості. Автор знає, що він не хотів жодним словом суперечити своєму науковому сумлінню.

Хто бажає іншим шляхом шукати істини, викладені тут, той знайде такий шлях у моїй «Філософії свободи». У різний спосіб ці дві книги прагнуть до однієї й тієї ж мети. Для розуміння однієї з них зовсім не обов'язково читати іншу, хоча для декого це, безумовно, корисно.

Той, хто шукає в цій книжці «остаточних» істин, можливо, відкладе її незадоволеним. Спочатку мають бути представлені базові істини з усієї галузі духовної науки.

Звичайно, людині властиво запитувати відразу про початок і кінець світу, про ціль буття і про сутність Бога. Але хто шукає не слів і понять для інтелекту, а реального пізнання для життя, той знає, що у творі, в якому йдеться про початок духопізнання, не може бути мови про речі, що належать до вищих рівнів мудрості. Лише через розуміння цього початкового рівня стає ясно, як потрібно ставити вищі запитання. В іншому творі автора, що слідує за цим, а саме в «Тайнознавстві», можна знайти подальші повідомлення про область, яка тут розглядається.

До другого видання в передмові було додано наступне.

Хто викладає надчуттєві факти в теперішній час, мусить усвідомлювати дві речі. Перша – що наш час потребує культивування надчуттєвого пізнання; друга, однак, полягає в тому, що в духовному житті сьогодні існує велика кількість ідей і уявлень, через які такі розповіді здаються багатьом відверто дикою фантазією і мрійливістю. Сьогодні потребує надчуттєвого знання, бо все, що людина дізнається про світ і життя звичайним шляхом, викликає в ній безліч запитань, на які можна відповісти лише за допомогою надчуттєвих істин. Бо не слід обманювати себе: те, що можна дізнатися про основи буття в рамках сьогоднішньої духовної течії, – це для душі, яка глибоко відчуває, є не відповідями, а питаннями,

що стосуються великих загадок світу і життя. Можна якийсь час тішити себе думкою, що знайшов розгадку загадок буття у тому, що дають «точні наукові факти» та висновки багатьох сучасних мислителів. Але якщо душа йде до глибин, до яких вона повинна йти, якщо справді хоче зрозуміти себе, то те, що спочатку здавалося їй рішенням, постає перед нею лише як стимул до справжнього питання. І відповідь на це питання не просто має задовольняти людську допитливість, від неї залежить внутрішній спокій і цілісність душевного життя. Здобуття такої відповіді не просто втамовує спрагу до знань, але й робить людину дієздатною і спроможною справлятися з життєвими завданнями, тоді як відсутність розв'язання відповідних питань паралізує її душевно, а зрештою і фізично. Пізнання надчуттєвого – це не просто для задоволення теоретичної потреби, а для справжньої практики життя. Саме через характер сучасного духовного життя духопізнання є неодмінною сферою пізнання для нашого часу.

З іншого боку, є той факт, що багато хто сьогодні найрішучіше відкидає те, що йому найбільше потрібно. Примусова влада багатьох суджень, побудованих на основі «достовірного наукового досвіду», для декого настільки велика, що він не може розцінювати представлення подібної книжки інакше ніж як безпідставну нісенітницю.

Той, хто описує надчуттєві пізнання, безумовно, може дивитися на такі речі без жодних ілюзій. Звичайно, легко піддатися спокусі вимагати від такого оповідача «бездоганних» доказів того, що він повідомляє. Але при цьому людина не усвідомлює, що тим самим потрапляє в оману. Бо вона вимагає – хоч і

не усвідомлюючи цього – не тих доказів, які лежать в площині справи, а тих, які вона хоче визнати або які вона в змозі визнати. Автор цього твору знає, що в ньому немає нічого такого, що не міг би визнати кожен, хто стоїть на ґрунті сучасного природознавства. Він знає, що можна задовольнити всі вимоги природничих наук і що саме тому поданий тут опис надчуттєвого світу може бути визнаний обґрунтованим сам по собі. Дійсно, справжній науковий спосіб мислення повинен відчувати себе в цьому представленні як удома. І на кожного, хто так думає, деякі дискусії справляють враження, яке охарактеризоване у глибоко правдивих словах Гете: «Хибне вчення неможливо спростувати, бо воно ґрунтується на переконанні, що хибне є істинним». Дискусії безплідні для тих, хто хоче визнавати лише ті докази, які лежать у межах їх власного способу мислення. Той, хто знайомий з природою «доказу», розуміє, що людська душа знаходить істинне в інший спосіб, ніж через дискусію.

Зважаючи на все це, ми пропонуємо широкому загалу також і друге видання цієї книжки.

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.